DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 12 L

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl.

Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 13. november 2026, godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag om at arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl. skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig frem forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvisten.

2 Forhandlinger og mekling

Tvisten har oppstått i forbindelse med tariffoppgjøret 2026 for Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl. Overenskomsten omfatter ansatte i private behandlingsinstitusjoner innen barnevern, omsorg, asylmottak, samt ideelle og frivillige organisasjoner.

Etter brudd i forhandlingene varslet Fagforbundet plassoppsigelse for 3058 medlemmer. Denne ble senere supplert av en plassoppsigelse for ytterligere 226 medlemmer.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling 25. og 26. september 2026. Meklingen ble avsluttet 27. september 2026 kl. 05:25. Under meklingen nådde partene ikke frem til en forhandlingsløsning.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Fagforbundet iverksatte den varslede streiken fra arbeidstidens begynnelse 27. september med uttak av 31 medlemmer. Streiken ble deretter trappet opp med ytterligere 36 medlemmer fra 2. oktober, 31 medlemmer fra 12. oktober og 25 medlemmer fra 22. oktober. Fra 22. oktober var dermed 123 medlemmer tatt ut i streik.

Fellesorganisasjonen (FO) var også representert under forhandlingene som en del av Fagforbundets forhandlingsdelegasjon, og streikeuttakene til Fagforbundet inkluderte også medlemmer fra FO.

Departementet har hatt løpende kontakt med Justis- og beredskapsdepartementet som har sektoransvaret for asylmottakene, og har mottatt rapporter om streikens konsekvenser fra Utlendingsdirektoratet (UDI). Departementet har også vært i kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet, samt med Barne- og familiedepartementet som har sektoransvaret for barnevernsinstitusjonene.

Fagforbundets første streikeuttak omfattet 28 medlemmer ved ulike asylmottak driftet av Hero Norge AS. Uttaket inkluderte fem arbeidstakere ved Trondheim mottakssenter og ni arbeidstakere ved Ringsaker mottakssenter, hvorav enkelte arbeidet ved tilrettelagt avdeling.

Tilrettelagt avdeling er et særskilt tilbud i asylmottaksordningen for beboere med omfattende helse-, omsorgs- eller oppfølgingsbehov. Beboergruppen omfatter blant annet personer med omfattende bevegelses- og bistandsbehov, epilepsi, utviklingsforstyrrelser, samt alvorlige psykiske lidelser, psykoseproblematikk, suicidalitet og risiko for selvskading eller utagering. Avdelingene er døgnbemannet, da beboerne kan ha behov for løpende observasjon, praktisk bistand, struktur, relasjonskontinuitet og rask reaksjon ved endringer eller akutte hendelser.

Fredag 2. oktober mottok departementet, via Helse- og omsorgsdepartementet, bekymringsmelding fra Statsforvalteren i Innlandet. Statsforvalteren opplyste at Ringsaker mottakssenter hadde varslet om at streiken medførte kritisk redusert bemanning ved tilrettelagt avdeling. Det ble videre gitt utrykk for at tilgjengelige ledere og ansatte ikke kunne sikre forsvarlig drift, og at situasjonen innebar en reell risiko for liv og helse ved at alvorlig sykdom, psykiske kriser eller andre akutte hendelser kunne bli oppdaget eller håndtert for sent. Samme dag orienterte Justis- og beredskapsdepartementet om at UDI var i dialog med Hero Norge AS om bekymringen rundt situasjonen ved de tilrettelagte avdelingene som var berørt av den pågående streiken. Justis- og beredskapsdepartementet vurderte at det ikke forelå fare for liv og helse ved de to berørte tilrettelagte avdelingene, men opplyste om at UDI hadde

> «gitt uttrykk for at videre opptrapping eller forlengelse av streiken kan få direkte konsekvenser for forsvarlig ivaretakelse av beboere med omfattende oppfølgingsbehov ved tilrettelagte avdelinger.»

Justis- og beredskapsdepartementet orienterte 7. oktober om at det dagen før var blitt sendt et varsel fra Trondheim asylmottak til Statsforvalteren i Trøndelag og kommuneoverlegen, om vesentlig mangel på kvalifiserte ansatte gjennom helgen. Det ble samtidig opplyst at UDI ville gjøre egne risikovurderinger og ta stilling til om varselet innebar en endring i deres vurdering av fare for liv og helse.

I rapportering av 8. oktober opplyste Justis- og beredskapsdepartementet at UDI ikke fant grunnlag for å endre sin vurdering av 2. oktober, men at de fortløpende arbeidet med vurderinger av risikoen for fare for liv og helse som følge av streiken. Justis- og beredskapsdepartementet stilte seg bak UDIs vurdering.

Fredag 9. oktober mottok departementet en ny rapportering fra Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet informerte her om at UDI vurderte

> «at streiken per nå ikke medfører kritisk risiko for liv og helse ved de berørte mottakene. Situasjonen er foreløpig håndterbar gjennom ledelsesoppfølging fra Hero, kompenserende tiltak og tilpasning av bemanningen. Risikoen er imidlertid sårbar ved lav bemanning og vil øke dersom streiken blir langvarig eller utvides. Situasjonen er mindre robust enn ved normal drift.
>
> UDI har i vurderingen lagt til grunn at asylmottak ikke skal yte helsetjenester, og ser derfor på langvarige konsekvenser av redusert omsorgstilbud til beboerne. Nødetater må kontaktes ved akutt fare for liv og helse.»

I rapporten ble det videre understreket at

> «det førstkommende helg kun vil være én ansatt til stede på kortere vakter ved Trondheim TA (tilrettelagt avdeling). UDI vurderer at dette er sårbart, og på grensen til hva som er forsvarlig drift med hensyn til trygghet og sikkerhet hvis akutte situasjoner skulle oppstå.»

Den 16. oktober klokken 12.25 rapporterte Justis- og beredskapsdepartementet om at de vurderte situasjonen som kritisk. Departementet bygget sin vurdering på rapporteringer fra UDI og kommunehelsetjenesten i Trondheim.

I sin risikovurdering uttrykte UDI særlig bekymring for bemanningssituasjonen ved tilrettelagt avdeling ved Trondheim mottakssenter. Det ble opplyst at det var uklart hvorvidt to vakter den kommende helgen ville være bemannet. UDI uttalte videre at

> «Den store forskjellen fra sist risikovurdering, er at Hero Norge AS har varslet at de ikke

> lenger vil sette inn mottaksledere og regionledere for å dekke opp enkeltvakter med svært redusert bemanning. I tillegg har de varslet at de anser risikoen ved alenearbeid som for stor for deres ansatte. I forrige uke ble de fleste av vaktene med én ansatt dekket opp ved at leder eller regionleder gikk inn som ansatt nummer to, slik at det var to på jobb. Fra og med denne helgen, vil derimot vakter med én på jobb i stedet bli stående helt uten bemanning.»

UDI konkluderte med at tilrettelagte avdelinger uten bemanning utgjør en uakseptabel høy risiko. De ga videre uttrykk for at Hero Norge AS var bedt om å beskrive kompenserende tiltak innen klokken 14.00 og at denne ville være avgjørende for deres videre vurdering. Senere samme dag opplyste Justis- og beredskapsdepartementet at UDI hadde fått bekreftet at de ubemannede vaktene ved tilrettelagt avdeling i Trondheim den kommende helgen var dekket opp.

Torsdag 22. oktober mottok departementet en ny rapport fra Justis- og beredskapsdepartementet hvor oppdatert risikovurdering fra UDI var vedlagt. UDI viste til at tre vakter ved tilrettelagt avdeling ved Ringsaker mottakssenter ville stå uten bemanning den kommende helgen, hvorav den første vakten var fra fredag 23. oktober klokken 16.00. UDI vurderte at «det utgjør fare for liv og helse at beboerne i alle disse tidsrommene ikke har tilgjengelig personell». I vurderingen ble det blant annet vist til at flere beboere ikke ville være i stand til å evakuere uten bistand ved brann eller andre alvorlige hendelser, økt fare for utagering hvor beboere kan skade seg selv eller andre, økt fare for fysisk konfrontasjon mellom beboere som følge av at situasjoner som kan eskalere ikke fanges opp, og fare for forverret helsetilstand som følge av selvskading.

Justis- og beredskapsdepartementet oppsummerte UDIs risikovurdering på følgende måte:

> «Kort oppsummert opprettholder Hero Norge AS sin vurdering at de ikke kan stille forsvarlig bemanning ved en (muligens to) tilrettelagte avdelinger, og varsler at det vil være flere perioder i løpet av denne helgen uten personell til stede.
>
> UDI finner på denne bakgrunn grunnlag for å varsle om at risikoen har nådd et nivå hvor beboernes grunnleggende sikkerhets- og omsorgsbehov ikke kan anses tilstrekkelig ivaretatt uten ytterligere risikoreduserende tiltak, se oppdatert risikovurdering vedlagt. Hero har i flere omganger bekreftet at de vurderer å ha gjort det de kan innenfor rammene til Arbeidsmiljøloven og spillereglene i en streik, og bekrefter videre at de omtale vaktene blir stående uten bemanning.
>
> På bakgrunn av de opplysninger som foreligger vurderer UDI situasjonen ved aktuelle TA avdelinger å innebære en reell og nærliggende fare for liv og helse dersom de rådende driftsforutsetningene opprettholdes. Vurderingen er primært basert på informasjon UDI har fått fra Hero Norge.
>
> JD stiller seg bak UDIs vurdering om at situasjonen er av en slik alvorlighetsgrad at fortsatt drift under gjeldende forutsetninger medfører uakseptabel risiko for liv og helse.»

På bakgrunn av Justis- og beredskapsdepartementets konklusjon innkalte arbeids- og inkluderingsministeren partene til et møte fredag 23. oktober 2026 kl. 13:30.

På forespørsel bekreftet partene at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet i tvisten eller på annen måte løse situasjonen. I lys av dette ble partene informert om at regjeringen ville gripe inn i konflikten med tvungen lønnsnemnd. På anmodning sa Fagforbundet seg villig til å avslutte streiken umiddelbart og gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

4 Departementets vurderinger

Med grunnlag i vurderingene fra Justis- og beredskapsdepartementet og UDI vurderer Arbeids- og inkluderingsdepartementet at fortsatt arbeidskamp ville medført en reell og nærliggende fare for liv, helse og personlig sikkerhet for beboerne ved tilrettelagt avdeling ved Ringsaker mottakssenter.

Tilrettelagte avdelinger er et tilbud til beboere med omfattende helse-, omsorgs- eller oppfølgingsbehov. Flere av beboerne er avhengige av tilgjengelig personell for å få nødvendig oppfølging og bistand, og for å kunne ivaretas ved akutte hendelser. Det var varslet at flere vakter ved tilrettelagt avdeling ved Ringsaker mottakssenter ville stå helt uten bemanning.

Etter UDIs vurdering ville fravær av personell innebære at beboernes grunnleggende sikkerhets- og omsorgsbehov ikke kunne ivaretas. Flere beboere ville ikke være i stand til å evakuere uten bistand ved brann eller andre alvorlige hendelser. Manglende bemanning ville også medføre økt risiko for selvskading og utagering, og for at konflikter eller endringer i beboernes helsetilstand ikke ble oppdaget og håndtert i tide.

Departementet legger særlig vekt på at de beskrevne risikoforholdene kunne få alvorlige konsekvenser for beboernes liv og helse. Muligheten for å kontakte nødetatene kunne ikke avhjelpe risikoen når det ikke ville være personell til stede som kunne oppdage akutte hendelser, varsle og bistå beboerne, herunder ved behov for evakuering. Heller ikke andre kompenserende tiltak var tilgjengelige som kunne sikre forsvarlig ivaretakelse av beboerne under de ubemannede vaktene.

UDI vurderte på denne bakgrunn at situasjonen innebar en reell og nærliggende fare for liv og helse dersom driften fortsatte under de rådende forutsetningene. Justis- og beredskapsdepartementet sluttet seg til vurderingen og konkluderte med at fortsatt drift medførte en uakseptabel risiko for liv og helse.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger etter dette til grunn at hensynet til beboernes liv, helse og personlige sikkerhet gjør det nødvendig å løse arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO uten ytterligere arbeidskamp.

5 Konklusjon

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvisten. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov § 1 fremkommer det at tvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. For å kunne avgjøre hele den aktuelle tvisten må nemnda ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalen. Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten, blant annet ILO-konvensjonene nr. 87, 98 og 154. Slik ILO-konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav til inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller deler av befolkningen i fare. Streikeretten er også blant annet vernet av Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 11, FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter artikkel 8 nr. 1 bokstav d og Den reviderte europeiske sosialpakt artikkel 6 nr. 4. Disse konvensjonene åpner på nærmere vilkår for begrensninger i streikeretten.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er forenelig med Norges folkerettslige forpliktelser.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl.

Vi HAAKON, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl.

§ 1

Tvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med tariffrevisjonen 2026 av Overenskomst 453 – Blindeforbundet, barnevern, asylmottak, kino, m.fl. skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f og g for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Trykksak
2001 0446

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon